

Христо Недялков

(1. 9. 1932 – 29. 10. 2013)

Основателят на Детския радиохор на Българското национално радио и негов главен диригент акад. Христо Недялков почина на 29 октомври 2013 г. след кратко боледуване.

Христо Недялков с Детския радиохор

Христо Недялков е роден на 1 септември 1932 г. в Дряново. Той е родственик на бележития български възрожденец Уста Кольо Фичето. Музикалният талант наследява от дядо си Христо, който е протопсалт и цял живот пее в църквата в село Михалци в Търновско. Още като ученик в дряновската гимназия Христо основава хор, който дирижира на концерти и фестивали. През 1956 г. Христо Недялков завършва „Хорово дирижиране“ при проф. Георги Димитров и „Композиция“ при професор Парашкев Хаджиев в Българската държавна консерватория. Между 1956 и 1960 г. работи като музикален оформител в Детския отдел на БНР, както и като диригент на Хора на медицинските работници (1955–60) и на Хора на софийските девойки (1966–70).

„Завърших Музикалната академия със специалности хорово дирижиране и пеене. Ще спомена преподавателката си Елена Ангелова-Урукин – най-добрата педагожка в областта на вокалното изкуство в средата на миналия век. Георги Димитров ми предаде тънкостите, които трябва да владее един хоров диригент, за да увеличи певците и те да претворят това, което им внушава. От композитора Парашкев Хаджиев пък научих да бъда прецизен в композициите си. Именно на него дължа това, че като автор на около 400

песни, обръщам голямо внимание на мелодията. Когато творя, най-много ме вдъхновява поезията. Създавам музика само по стихове, които успяват да ме развълнуват и завладяват“, споделя Маестрото.

През 1960 г. Недялков основава Детския радиохор, на когото е диригент и ръководител до края на живота си. Според него най-важните качества за един хорист са верен слух, усет за интонация, ясна дикция и хубав глас. Под ръководството на Христо Недялков хорът има турнета в около 30 страни в Европа, Азия и Америка. От 1967 г. Детският радиохор изнася под негово диригентство над 500 концерта в Япония. И ако по цяла Япония се пеят български песни, това дължим на Маестрото. В Страната на изгряващото слънце са издадени 6 сборника с 69 български песни. Наши песни са включени и в японските учебници по музика.

Маестрото е считан за световен авторитет в областта на детското хорово изкуство. Канен е многократно като гост професор и диригент в редица държави. През 1989 г. е избран за професор по хорово дирижиране в Софийския университет. Христо Недялков е автор на над 400 хорови и солови песни.

Песните му са включени в български, немски и японски учебници по музика;

записани от „Балкантон“ и звукозаписни компании в Германия, Япония, Русия и Финландия. Едни от най-известните негови песни са „Над смълчаните полета“, „Майски балони“, „Зимна песничка“, „Априлски дъждец“, „Шила девойка знаме“ и „Детска асамблея“. Пише и композиции за детски женски хорове, както и музика за детски телевизионни и радиопостановки. Носител е на наградата на БНР „Сирак Скитник“, Златна и Кристална лира от Съюза на българските композитори, орден „Стара планина“ I степен. През 1996 г. получава и титлата Доктор хонорис кауза на Токийския университет, Япония за изключителния му принос в областта на детското хорово изкуство. Унгарското правителство го награждава с медала на името на Золтан Колдай. От 2002 г. Федерацията на европейските хорове го удостоява и с титлата „Културен посланик на Европа“, а от 2004 г. е академик на БАН. Носител е на високи национални и международни награди и е първият българин – лауреат на висшия японски орден за чужденци Орден на святоото съкровище „Златни лъчи“ с розетка. През 2002 получава най-високото отличие на БАН – почетен знак „Марин Дринов“.

(М.З.)

„Едно време 80% от децата пееха чисто, а 20 нямаша слух. Днес 80% пеят фалшиво, а 20 – чисто. Изведнъж природата им е взела слуха ли? Не. Те не са научени. Няма пеене в училищата. Освен това предишните бяха по-романтични, по-силно ги пленяваше музиката, повечето вярваха в себе си. Сегашните деца са много талантливи, но сякаш сами не се оценяват. Защото са шокирани от попфолка и музикалните риалитита, които ги заливат отвсякъде.“

Христо Недялков